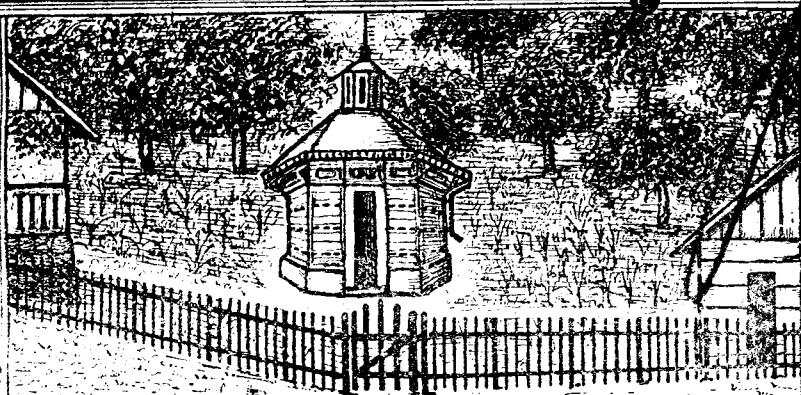

8 XI 13

XIX. évfolyam.

1904. november 1.

11. szám.

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY.

Az erdélyi méhészek
egyesület
szakfolyóirala.

Megjelenik havonként
Kolozsvárt

Apró hirdetések.

Mézpergetőim

több kiállításon ki lettek tüntetve, bámulatos olcsóságuk mellett a legjobbak, legerősebbek és a legtartósabbak, a miről kezességet vállalok. Mézszűrő, méztartó bádógokat, mindennemű méhészeti eszközöket rak-táron tartok s a legjutányosabb áron készítek, ugyszintén legjobb fajta gyümölcszedőket is. 6—9

Sajler Géza, bádogos
Kolozsvár, Mátyás- király-u. 2. sz.

„Olcsó okszerű méhészet”

III-ik kiadása 65 ábrával

dr. Hilbertnél Szekszárdon

2 koronaért kapható.

Két darab kettős Mayer-féle kaptár
— igen jó állapotban — olcsón eladó.
Bővebbet a szerkesztőségtől.

Világhirű!

a „REKORD” festészeti műintézet a kiválóan sikerült életnagyságu arczképeiről, melyeket elismert művészek által készített. Számos (kir. közjegyző által hitelesített) elismerőlevél a világ minden tájáról. o o o o o o o o o

Elsőrangú képek árai:

Olaj, aquarell- és pastellfestésben fénykép után
48—63 cm. nagyságban, ára — — 20 korona.
Legfinomabb kivitelű Blom-, Platin és
krétarajz ára — — — — 5 korona.

Részletes árjegyzék bérmentve.

Egy életnagyságu képet készítünk mindenkinek teljesen ingyen, ha részünkre 3 rendelést szerez és azokat egyenkint vagy egyszerre beküldi. o o

„REKORD” festészeti műintézet,

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 46. 2—20

Apró hirdetések.

Mézpergetőim

több kiállításon ki lettek tüntetve, bámulatos olcsóságuk mellett a legjobbak, legerősebbek és a legtartósabbak, a miről kezességet vállalok. Mézszűrő, méztartó bádógokat, mindennemű méhészeti eszközöket rak-táron tartok s a legjutányosabb áron készítek, ugyszintén legjobb fajta gyümölcszedőket is. 6—9

Sajler Géza, bádogos
Kolozsvar, Mátyás- király-u. 2. sz.

Két darab kettős Mayer-féle kaptár
— igen jó állapotban — olcsón eladó.
Bővebbet a szerkesztőségtől.

600 kgr. méz kgr.-onként
egy korona,

5 kgr. utánvétellel bérmentve 7 koronaért és 100 méhesaládot elad:

Pinkert József tanító

4—6 Bégaszentgyörgyön.

„Olcsó okszerű méhészet“

III-ik kiadása 65 ábrával

dr. Hilbertnél Szekszárdon

2 koronaért kapható.

Gazdák figyelmébe!

2—6

Manhattan tápporral.

Manhattan nélkül.

Aki sertéseit gyorsabban akarja felhizlalni, aki teheneitől és kecskéitől több és jobbminőségű tejet akar, aki erős igavonó barinokat és tüzes lovakat akar, egyszerűen aki jövedelmezőbb állattenyésztést akar, az

használgon

MANHATTAN

Manhattan tápport. Használatának költsége igen csekély és dúsán megtérül. 100 klg. 50 kor., 50 klg. 25 kor. Egy 5 kilós próbaküldeményt 5 kor.-ért küldünk postán és bérmentve utánvétellel, hogy a legkisebb gazda is meggyőződhessen a Manhattan por bámulatos hatásáról. Központi főraktár: Manhattan Electrophor Vállalat — Budapest, VIII., Aggteleki-utca 15/E.

Tűzmentes pénzszekrények.

REMÉNYIK L. és FIAI

VASKERESKEDÉSE

KOLOZSVÁRTT, FŐTÉR.

Legjobb fajta vihar- és istálló-lámpák.

Vasbútorok nagy váiasztékban.

Ajánlom jól berendezett raktáromat mindenemű **méhészeti cikkekben**; u. m. országos méretű **Bodor-féle kaptárok**, legjobb minőségű **műlép**, **javitott mézpörgetők**, **Hannemann-féle rács**, herefogók, **keretfogók**, méhész-pipa, dohányzók- és nem dohányzóknak, méhész-sipkák, kaucsuk-keztük és mindennemű lép- és sejt-kések nagy választékban.

Mezőgazdasági és kertészeti cikkekből különösen ajánlom a legjobb minőségű **vasekéket**, kézi kukoricza-morzsolót, amerikai aczélvillákat, kaszákat, sarlókat, gereblyéket, amerikai szénafűrészeket. Továbbá kerti fűrészeket, kerti ollókat és szemző késeket.

Végül fölhevom b. figyelmét **konyhaberendezési és háztartási** cikkeimre, melyek közül ajánlok különféle vajverő-gépeket, amerikai fagyalt-gépeket, ruhamángoló és facsaró gépeket, kitűnően zománczolt lemez- és öntött edényeket. Raktártartok még valódi berndorfi alpacca és alpaccaezüst evőszerekből és nickel edényekből.

Vidéki megrendeléseket azonnal és pontosan eszközlöm.

Kiváló tisztelettel:

Reményik L. és Fiai.

9—12

Ló- és marhanyíró-ollók.

Méhészeti Közlöny.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1.-ÉN.

Az erdélyrészi méhész-egylet tagjai a tagsági díjért kapják. Tagsági díj rendes tagok részéről évi 4 korona. A lap előfizetési ára egész évre 8 korona.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a „Méhészeti Közlöny” szerkesztőségéhez Kolozsvár, Hosszu-utca, címzendők. Reklamációk, hirdetésekre vonatkozó megkeresések dr. Balázs Ferenc titkárhoz Kolozsvár, Honvéd-utca, a pénzküldemények Zsögön Rácz Mihály egyleti pénztárnokhoz Kolozsvár, Mátyás király-tér Bánffy-palota intézendők.

Hirdetés díja: garmond soronként 16 fillér, egy egész oldal: 6 Kor., féloldal 3 Korona 20 fillér; negyed oldal 1 Kor. 60 fill. Egyleti tagok és féléves hirdetőik 10 százalék egész éves hirdetőik 15 százalékos leengedésben részesülnek. A hirdetési díjak előre bekelendők.

A kéziratokat nem adjuk vissza

Felelős szerkesztő: dr. Nagy Gejza.

Szentgyörgyi Lajos.

1838—1904.

Egyesületünknek nagy gyásza van . . . Megalapítója, felvirágoztatója, első zászlótartója s — néhány évi megszakítástól eltekintve, — alapításától kezdve főtít-kára: folyó évi szeptember hó 27-én déli 12 órakor, életének 67-ik évében örök álmra hunyta le szemét . . . Kezének munkáját, tapasztalatainak tárházát a folyó évben már nem élvezhette egyesületünk: az elmúlt év november havában meghült s csekély időre történt fel-lábadása után január végén újból ágyba dől, hogy többé fel ne keljen, ne munkáljon méhesében, ne munkáljon egyesületünkben s még sok másban, amelyeknek mind-egyike érezte munkás kezének áldását . . .

Ki volt ő nekünk? . . . . Fiatalabb tagtársaink inkább csak hírből ismerik az ő nevét, idősebbjeink azonban mentorukat, lelkesítő apostolunkat tisztelték ő benne. Ő volt az, aki 1880 deczemberében az Erdélyi Gazdasági Egyesület gyümölcsészeti szakosztályának ülésén egyesületünk megalapításának eszméjét felvetette s aki a még ugyanazon év karácsonyában megtartott alakuló közgyűlésen diadalra is juttatta, ő volt, aki az érdeklődést iránta ébren tartotta, a zsenge hajtás iránt megnyilvánult kormányi jóakaratot hasznosan gyümölcsöztette, országszerte párját ritkító mintaméhesünket berendezte, tanfolyamainkat a nagy szünidőkben az egész Erdélyben szervezte s évek hosszú során át önállóan és egyedül vezette s ő volt az, aki lapunkat 1886-ban megindította, fenntartotta s egyáltalában egyesületünknek lelke volt egész 1893-ig, mikor visszavonult, mert elmondhatta ő is a nagy honta annal:

Szülőttidben csalatkozáim, —

Te hű s igaz valál hazám! . . .

S amint kitette a lábát egyesületünk vezetőségéből, azonnal lefelé indult a lejtőn. Nem csoda tehát, ha 6 évi kínos vergődés után ismét Szentgyörgyi Lajoshoz fordult a tagok seregének bizalma, kinek neve hallatára új és új tagok tömörültek újból egyesületünk zászlaja alá s Szentgyörgyi Lajos ezt meghálálni azzal igyekezett, hogy lapunkat kertészeti mellékklappal bővítette ki . . . Nem rajta mul, hogy e friss hajtás nem volt életképes, — a nehéz időket, amelyek manapság minden egyesületi működést megbénítanak, mi sem voltunk képesek leküzdeni s mikor Szentgyörgyi Lajos ezt belátta, egy zokszó nélkül engedte kis csemetéjét kimulni, melyet pedig oly szeretettel ápolt, holott ekkor még a Közlöny szerkesztésének gondjai is vállaira nehezedtek . . . Ekkor vett erőt rajta, az örök ifju emberen a gyilkos kór s ki tudja, nem volt e romboló hatásában része annak a csalódásnak is, melyet egyesületünk új életre ébredéséhez, hatalmasabbá válásához fűzött reményének elmulása folytán érzett . . . Mert őt nagyon bántotta az, hogy tagjaink oly lassan gyűlnek s még lassabban teljesítve kötelességüket, nemes lelkével azt képzelte, hogy mindenkit annyira lelkesítenek az ideálok, mint őt, ki Kolozsvárt legalább 10—15 egyesületnek volt számottevő, munkás tagja, nem beszélve az országos társulatokról, melyekkel szintén összeköttetésben volt . . .

Ez a család és betegsége készítette rá, hogy a szerkesztői állástól a folyó év elejével névleg is visszavonuljon s a főtktári teendőket is titkár társa legyen kénytelen végezni, — de ki hitte volna, hogy nem éri meg egyesületünk 25 éves jubileumát, mely megadta volna az alkalmat arra, hogy teljesithessük vele szemben azt a kötelességünket, melyet eddig elhárított magáról: hogy tiszteleti taggá válasszuk . . .

Hiába, elment előbb s egyesületünk csak sirjánál fejezhette ki elismerését, — alulirotnak a következő beszédével:

Tisztelt gyászoló gyülekezet!

Révpartra ért a gálya s Charon leteszi utasát, aki méltán szólhat e percben ott a tulvilágon:

Béke már részem, lekötöm hajómat,
Semmi tündérkép soha fel nem oldja
Oh, te elzárt hely, te fogadd öledbe
A híres ifjut! . . .

S az elzárt hely ime megnyílt, kitárta karjait, a föld keblére ölelte hű fiát, — de a mint száll le a mélybe e koporsó, mely *Szentgyörgyi* Lajos tetemét takarja, hangosan tör elé mindnyájunk lelkéig elhatólag mélyéből e sirnak egy égi szózat, ime figyeljete, azt mondja: *Szentgyörgyi Lajos* nem halt meg egészen, emlékét megőrzi itt fenn a föld színén *egy munkás élet áldásai!*

Igen, egy munkás élet áldásai! Szálljatok magatokba mindnyájan, kik ezt a sirgödröt körül állottátok: gyermekek és ifjak, férfiak és nők, élemedettek és öregek, s tekintetek szét ebben a kis világban, amelyet a mi városunk képez és minden téren egy-egy fűszál, egy-egy gondozott csemete, egy-egy tejlődő lélek, egy-egy zümmögő méhecske legalább, de legtöbbször hatalmas alkotások, biztató reménységgel eltelt, élettől duzzadó alakok hirdetik *Szentgyörgyi Lajos* emlékét s vele egy munkás élet áldásait . . .

Ki volt ő?! Tudnék-e reá szebb, magasztosabb feleletet adni: *tanító volt*, gyermekek és ifjak, élemedettek és öregek lelkes tanítója, ki tanított az iskolában, tanított az életben, tanított szavával, tanított példájával, tanított tollával s e nemes munkájában szeretetet hirdetett, szeretetet árasztott és szeretetet fakasztott mindenütt, hová egy félszázadon keresztül áldásos élete tüzének csak egy szikrája is eljutott . . . Van egy régi mondás, csuf, szörnyű s talán még igaz is, — ismeri mindenki, én e helyen nem ejtem ki ajkamon, nem volna méltó az elköltözöthöz, ki élete példájával fényesen mutatta meg, hogy az a mondás nem mindig igaz, hanem áll az is. amivé Magyarország egyik legnagyobb nevű tanítója, *Beöthy Zsolt* átalakította: az istenek szerettek: tanítóvá tettek!

Igen, Szentgyörgyi Lajos életpéldája e mondás igazságának s bizonyosságai vagyunk mindnyájan, kik most az ő sirját körülálljuk.

Mert bárhová nézünk e városban, mindenütt a Szentgyörgyi Lajos munkás életének áldásain, kezének alkotásain pihenhet meg szemünk s gyönyörködhetünk abban, mint szerette a mi elköltözött barátunk az ő népét, mint igyekezett gondját viselni, javát előmozdítani mindenütt . . . . Negyvenhat évnek vész-, viharja közt alkotásainak tornyai állanak, messze hirdetik nevét s példaként munkás életét. A Kolozsvármegyei Tanítótestület, az Erdélyrészi Méhészegyesület, az Erdélyi Gazdasági Egyesület, a Kolozsvári Kertészeti Egyesület, a Kolozsvári Gazdasági Egyesület, a Mária Valéria Árvaház Egyesület, egytől egyig alapítók, megalkotók, felvirágoztatása sorában tisztelik az ő nevét s fogják megőrizni emlékét! . . . Az elől említett kettő, amelyeknek nevében ma itt állok, hogy végbucsut vegyek testi alakodtól, pihenni tért, kifáradt társunk, a Kolozsvármegyei Tanítótestület és az Erdélyrészi Méhészeti Egyesület érzik, hogy kit, mily nagyot vesztek te benned. Ugy érzem, hogy mikor az egyiknek felvirágzásán munkáltál, a másiknak dicsőségét emeltesd s mikor a méhészet terén elért nagy sikereid ország-világ előtt híressé tették nevedet, a magyar tanítóság hírnevét emeltesd magasra s én, akit szintén a te nemes alakod, buzgalmad és lelkes szereteted ragadott magával abba a bűvös világba, melyben az érzi magát csak, ki a méhek züm nögését kedves muzsikaként hallgatja: meghatva állok sirgödröd előtt, pedig talán összes tisztelőid között a legfiatalabb, a legkevesebbet érő s annak melegét, munkás életednek áldásait legkevésbé tapasztalhatott vagyok! Meghatva állok feletted, mert érzem, hogy erős tölgy dőlt ki műveltségünk hatalmasan fejlődő erdejéből, a magyar s különösen az erdélyi méhészet legerősebb oszlopát vesztesse el te benned, aki először hirdetted és mutattad meg a méhes magányába elvonult magyar méhbarátoknak, hogy az egyesülésben van az erő s aki teljes erődöt arra használtad, hogy ezt az egyesülést virágozóvá, nagygyá, hatalmassá s tagjaira értékesse tegyed . . . Sza ad, tollad, karod egyaránt szolgálatában állott ennek a nemes törekvésnek szinte haláلودig s nevednek dicsősége fogja bearanyozni egyesületünk első 25 esztendejét, a Szentgyörgyi Lajos neve, kinek alakját az elmúlt évben a Temesvárt egybegyűlt méhészei az egész világnak maguk között vágyva keresték és — sajnos — nem találták, — de hajh, ki hitte volna, hogy többször már nem is találhatják . . . Az erős férfi, ki dacolt az idővel, félszázados munkáskának terhével vállain egy ifju frissességével fáradott a méhészegyesület ügyeiben, egy év múlva már nem fogja betelelni méheit? ! Fájdalom, így van, — Szentgyörgyi Lajos nemes és munkás alakja megtört, lelke bucst vett tőlünk, mi pedig itt állunk, hogy testi

alakjától mi vegyünk bucsut s felhantoljuk sirját, hogy hirdessön hangosan egy munkás élet áldásait!

Tisztelt Gyülekezet! Gyászolói az elköltözöttnek! Véssük szívünkbe a tanítást, melyet egy félszázad évről-évre változott nemzedékének kidőlt tanítója haló poraiban is hirdet minékünk.

Nem hal meg az, ki milliókra költi dús élte kincsét, ámbár napja mul, nem, hanem kitör a koporsóból és e sirja felett enyelgő éjjeli szellő szerte viszi e hazában mindenfelé a hírét, hogy mint hatnak a siron túl is egy munkás élet áldásai!

Ezt az áldást visszük magunkkal emlékül sirodtól, Szentgyörgyi Lajos, pihenj tehát békén: szerettél, szerettünk! Isten veled!

Kohányi Gyula.

November havi teendők a méhesben.

November hóban a napok mindinkább hidegebb és hidegebbek lesznek, a mihez rendesen gyakori havazás és fagyok járulnak. Mindazáltal ebben a hónapban is előfordulnak még néha szép napok, a melyeken a naposabb fekvésű méhcsaládok tájolódnak. Tekintve, hogy a hosszú tél amugyis huzamosabb bennülésre kényszeríti méheinket, helyesen cselekszik minden méhészt, ha novemberi szép napokon a lustább családait is, kopogással vagy a röplyukba való belehelés útján, kirepülésre serkenti.

A mennyiben olyan törzsek volnának a méhesben, melyek téli elesége nem volna kielégítő, ezen esetben a méhészt még megteheti, hogy szép meleg napokon a családoknak fedett v. fedetlen mézes kereteket adjon. Itt azonban arra ügyeljen, hogy a beadott mézeskeret *közvetlenül* a téli fészkek mellé tétessék, mert ha a mézeskeretet akár csak *egy* keret is elválasztaná a fészektől, a munka hiába való lenne, mivel a méhek nem hagyják el a gomolyt, hogy a távol tekvő mézhez jussanak.

Csend a méhek áttelelésénél egy főfactor, melyet a méhésztnek mindenképen biztosítani kell, már csak azért is, mivel a háborítatlanul áttelelő méhek rendes körölmények között sokkal kevesebb mézet fogyasztanak, mint azok, melyek nyugalmukban bármimódon háboríttatnak.

A méhek téli csendháborítói leginkább a cinkék, harkályok és egerek sorából kerülnek ki. A cinkék néha oly szemtelenek, hogy a röplyukak elé szállva a kaptáron addig kopognak, míg valami

kiváncsi méh a zaj okát kutatva kijön, hogy a cinke martalékává legyen. A cinkék a méhesekben nagy károkat képesek okozni. Legjobban védekezhetünk ellenük, ha a röplyukakat az ellenző deszka beeresztésével láthatatlanná tesszük. Erdők szélén levő méhesekben a harkályok is nagy károkat képesek okozni. A harkályokat ijesztéssel kell iparkodni távoltartani, ha ez nem sikerül, úgy a fegyverhez kell nyulni s ezen különben hasznos madarakat lelőni. Hogy az egerek is képesek a méhesekben nagy károkat tenni, azt minden méhésztudja. Ezek ellen legjobban úgy védekezünk, ha a röplyukakat alkalmas röplyuktolókkal annyira szűkítjük, hogy azok az egerek a családokhoz ne juthassanak. A röplyukszűkítésnél legyen azonban gondunk, hogy a levegő cirkulációt meg ne akadályozzuk. Célszerű az egerek távoltartása érdekében a röpdeszkára törött borsot vagy paprikát hinteni, mely szaglászás közben az egerek orrába jutva, őket azonnali távozásra serkenti. Célszerű alkalmas és automatické működő egérfogókat is alkalmazni, melyekben néha éjjelente 8—10 egér megfogódik. Legjobb azonban egy jó egérfogó macska részére meleg fekvő helyet a méhesben és pedig a kaptárok alatt készíteni, mivel ez az egereket biztosan és zaj nélkül pusztítja. Azt, hogy a macska a méheket háborgatná ugyan sokan mondják, de ez nincs úgy, mivel a macska egérfogását teljes csendben szokta végezni.

A mit a méhesben még tennünk kell, az a kaptárok és kasok beborítása. Jó vastag falazatu kaptárok különös burkolást nem igényelnek, itt elegendő, ha a méztért mohával kitömjük s a költőtérben az üveges ablakot egy megfelelő nagyságu gyékénnyel pótoljuk. Az üveges ablakot azért célszerű elszedni, mivel az üveg a lakást hűvösebbé teszi s rajta párák képződnek, melyek aztán az üvegről lecsurogva a kaptár alját nedvessé teszik.

Megjegyzendő, hogy a vékonyabb falazatu nagy kaptárok, ha sok nép van bennök, külön nem burkolandók, mivel a nagy és erős családok maguk is elegendő meleget tudnak fejleszteni. Nagy családoknál csak arra ügyeljünk, hogy a levegő változás lehetősége meglegyen.

Rakkaptároknál a fedél külön is ruhadarabokkal vagy zsákokkal borítandó.

A német-osztrák-magyar méhészeknek Dornbirnban 1904. augusztusban tartott 49. vándorgyűléséről.

A német-osztrák-magyar méhészek a folyó évi augusztus 14—17-ig Dornbirnban tartott vándorgyűlésén nagy számmal gyűltek össze, hogy eszméket kicserélve a méhészet ügyét előbbre vigyék. A vándorgyűlés kiállítással is volt összekötve, a melyen magyar méhészek is résztvettek. A gyűlés utolsó napján megtartott dijkiosztás hazai méhészeinkre nem volt kedvezőtlen, a mennyiben szép számmal részesültek dijakban.

Egyesületünk sem a vándorgyűlésen nem képviseltethette magát, sem a kiállításban nem vehetett részt, minek oka anyagi helyzetünk kedvezőtlen voltában keresendő.

Hogy azonban tisztelt tagtársaink a vándorgyűlésen megtartott előadásokról tudomást szerezhessenek, gondoskodtunk, hogy az előadások tartalma, melyet alábbiakban közlünk, birtokunkba jusson.

Schachinger Coelestin kremsi plébános »mily oltalmat nyújt az osztrák törvényhozás a méhészetnek« című előadásában kifejti, hogy már 30 éve, hogy a méhészeti irodalom terén működik, s hogy a hozzá sokoldalról intézett kérdések folytán az osztrák törvényeket böngészve, mindent összegyűjtött a mi a méhészeknek hasznára lehet. A méhészet minden tekintetben a törvények oltalma alatt áll. A Mária Terézia által 1775-ben kiadott patens a méhészeknek a legmesszebb menő szabadságokat biztosítva, kimondja, hogy a méhészet minden időre bármiféle adóktól mentes legyen. Ezen patens határozatai az idők folyamán némileg módosítottak ugyan, de azért a méhészkedés mai nap is adómentes foglalkozást képez, s a méhésznek ma is meg van engedve, hogy vándorméhészetet üzve, méheit más földjén és telkén elhelyezze. Mindenkinek, tehát még annak is, a kinek földje nincsen, szabadságában áll annyi méhet tartani, a mennyi neki tetszik. A méhésznek joga van rajait 3 napon át idegen telken is követni s befogni. A törvény védi a méheket mérgezések és más támadások ellen. A méhek lopása szigorúan fenyegetik. A méh elnevezés az osztrák polgári törvénykönyvben ugyan csak egyszer fordul elő, de azért a méhészt a törvény hathatós pártfogásában részesíti. Az a körülmény, hogy a törvényben nincsen kimondva, hogy mily távolságban szabad a

méheket a szomszéd telkétől felállítani, előadó szerint, csakis előnyös. Mindazonáltal helyesen cselekszik minden méhés, ha szomszédjaival békés viszonyban él s ezen békés viszony érdekében szomszédját időnként egy-egy mézesléppel vagy bögre mézzel megleti. A törvény egyik hiányossága, hogy a költésrothadást s a mézhamisítást figyelmen kívül hagyja. Szükséges, hogy a járványtörvény a költésrothadásra is kiterjesztessék. Végül figyelmezteti előadó a méhészeket, hogy sejtközfalak vételénél óvatosak legyenek, mivel a költésrothadás a gyárilag előállított sejtközfalak után legkönnyebben terjed. Végül oda concludál előadó, hogy az osztrákok törvényeikkel meglehetnek elégedve.

Az ezután keletkezett vita folyamán kijelenti *Alfonsus—Wien*, hogy biztos remény van arra, hogy az osztrák földmívelésügyi ministerium a költésrothadás tárgyában legközelebb rendeletileg intézkedni fog. Egyben figyelmezteti a méhészeket, hogy a méhesük eltávolítására vonatkozó elsőbírósági ítéleteket feltétlenül felebbezzék meg, mivel ilyen felebbezéseknek eddig mindig hely adatott.

A svájci méhészek elnöke *Kramer »Planta és a parthenogenesis«* című előadásában kifejti, hogy *Planta* theoriáját az eddigi górcsővi vizsgálatok s kutatások teljesen igazolták, a miből azt lehetne következtetni, hogy ezen kérdés teljesen meg van oldva. Pedig ez nincsen így, mivel az utóbbi években e fölött különböző méhészeti folyóiratokban ismételten vitatkoztak. Előadó helyesli *Planta* álláspontját s ezt magáévá is teszi.

Az előadás felett támadt vitában *P. Schachinger* kijelenti, hogy a méhészeti folyóiratoknak sokkal komolyabb feladata van mint ilyen szörszálhasogatásokkal foglalkozni.

Lichtenthäler Gusztáv »A költésrothadás elleni okszerű küzdelem« című előadásában kiemeli, hogy a költésrothadás kérdésének tisztázásához feltétlenül szükséges a tudományos alapon nyugvó kutatás. A csupán gyakorlati megfigyelések a kérdést nem vihetik előbbre. Előadó nem veti ugyan el az amerikai méhészek azon eljárását, melylyel a költésrothadást éheztetés után akarják gyógyítani, de nem hiszi, hogy ezen eljárással a betegséget minden egyes esetben gyógyítani lehessen. Érdekes esetről tesz aztán említést. Előadó t. i. egy teljesen egészséges családnak 70°/_o költésrothadás-

sos sejtet tartalmazó lépet adott a nélkül, hogy ezen család megfertőzve lett volna. A méhek a fertőző bacillust tartalmazó anyagot részben kihordták, részben pedig viaszszal bevonták s a így fertőtlenített sejteket befiasították. Előadó véleménye szerint ezen esetről két feltevés lehetséges: vagy az, hogy a fertőző anyag ragályosságát már elvesztette volt, vagy pedig az, hogy a méheknek van olyan ellenszerük, melylyel a bacillus alvei sporáit hatátalanná tenni képesek. Előadó végül azt mondja, hogy minden, a mit a költésrothadás kérdésében ez időszertint tehetünk, nem lehet, több, mint alkalmat adni a méhészeknek, hogy a költésrothadás fellépését megismerhessék, nehogy tudtuk nélkül ezen járvány esetleg egész állományukat megsemmisítse. A betegség okszerű kezelésének kérdését csak a tudomány oldhatja meg. (Addig is legcél-szerűbb és legbiztosabb a költésrothadást tüzzel irtani. Szerk.)

Ezen előadás feletti vitában *Muck Oswald* fölemlíti, hogy a gazdasági főiskolában kísérleteket tettek, melyeknél a tudományos részt Winkler, a gyakorlatit ellenben felszólaló vállalta magára. Két családdal kísérleteztek, melyek mint teljesen fertőzöttek kerültek az intézethez, holott egészségesek voltak. Ezen családoknak költésrothadásos lépeket adtak, a nélkül azonban, hogy a családok megfertőztettek volna. Négy nappal erre a lépeket inficiált mézes vízzel öntötték le, mire a családok a fiasítást kezdték kihányani. Csak nagy nehezen sikerült a tudományos kutatáshoz szükséges költésrothadásos lépeket ezen családoktól kapni. A kísérletezés folyamán azt is észlelték, hogy a május és június hónapok a bacillus sporáinak kifejlődésére alkalmatlanok, míg a nyárutó erre nagyon kedvező. Felszólaló tavasszal nem ajánlja a fertőzött családok tüzzel való elpusztítását, ellenben kívánatosnak tartja ezt ősszel. *Hoffmann* megjegyzi, hogy költésrothadásos családokkal sokat kísérletezett s meggyőződött, hogy ilyen kísérletezés nagyon veszedelmes, miért is ezt csak ott ajánlja, a hol messze a környékben méhek nem tartatnak,

A vitából az az igazság hámozható ki, hogy a költésrothadás elleni védekezés legkönnyebb ott, a hol költésrothadás nincs.

Freudenstein marbach-i szerkesztő »*A hosszú nyelvű méhek tenyésztésének lehetősége és szükségessége*« című előadásában kifejti, hogy a méhészeti viszonyok jelenben egészen mások, mint régen

voltak, s hogy a méhek mind nehezebben szerezhetik meg a fentartásukhoz szükséges mézmenyiséget. A méhlegelő megjavítása érdekében ajánlja előadó gyümölcsfáknak és vörös lóherének ültetését. Utóbbiból azonban a méhek a mézet csak nagyon nehezen gyűjthetik. Ha nyelvük hosszabb volna, ezen esetben dolguk úgy a lóherénél, mint sok más gyümölcsvirágnál meg volna könnyítve. Előadó hiszi, hogy átöröklés után nem lehetetlen a méheknél olyan tulajdonságokat kitenyészteni, a melyek használhatóságukat növelik. Kérdés, hogy nem lehetséges-e a méhek nyelvére vonatkozólag elérni azt, hogy a rendesnél hosszabb nyelvű méheket tenyésszünk. Előadó hiszi, hogy ez céltudatos selectio után lehetséges.

P. Schachinger ezen thema felett megindult vitában elismeri, hogy minden törekvés, mely valami jobbat és nemesebbet igyekszik előállítani, magában véve dicséretes, kétséggel vonja azonban, hogy a nyelv hosszabbítás magában véve elérhető, *P. Weigandt* azt hiszi, hogy a méhek kellő kiválasztás után nemesbíthetők, tökéletesbíthetők, de azért azon nézet felé hajlik, hogy jobb volna rövidebb kehelyű lóherét igyekezni előállítani.

Sträuli scherzingi lelkész az amerikai méhészetéről értekezve, újdonságképen az amerikai megtermékenyítő szekrényekről tesz említést s a hallgatókat buzdítja, hogy az amerikaiakat kövessék, a kiktől sokat tanulhatnak.

Előadást tartottak még *Alfonsus A. — Wien* a *czukoretetésről és Fleischmann — Jecha* a *mű-, vegyített és természetes mézről*. Az előadások befejezte után az 1906. évi vándorgyűlés helyéről tanácskoztak. *Alfonsus Leoben* t *Glöszl Sarajevo-t* ajánlotta. A végleges döntés a jövő évben Danzigban tartandó vándorgyűlésen fog történni.

— dr. —

A méhek törvényes védelme.

A méhészettel foglalkozók körében rég hiányát érzett, de hihetőleg ma már a megvasosulás mezejére terelhető eszmét pendített meg *Sándor János* gör. kath. plebános úr a *Méhészeti Közöny* f. évi 9-ik számában akkor, midőn a méhek törvényes védelmét hozta javaslatba.

A javaslatnak törvényerőre való emelkedése időszerűnek mondható és általános kíváncsiak elégitene ki annak mielőbbi

keresztülvitele, mert a gyakorlati életben számos esetben érezzük és tapasztaljuk hiányát.

A méhtartó gazda nan-nap után minden védelem nélkül ki van szolgáltatva oly egyéneknek, akik a törvény nélküli helyzetet felhasználva, büntetlenül akkor károsítják meg a méhészt tulajdonában, amely időben arra alkalmuk nyílik.

Méhészetünk védelmére van ugyan törvényünk, de az oly hiányos, hogy mai kívánalmainknak csak részben megfelelő.

A mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. törvénycikk VII. fejezetének csupán az 59. és 60. §-ai nyújtanak némi védelmet a méhésztellel foglalkozók érdekeinek. Ennélfogva örömmel kell hozzájárulnunk igen tisztelt méhésztársunk által proponált tervezethez, amelyet oly körülményesen, az életből meritett adatok megfigyelései alapján állított össze, hogy csekély módosítással ezáltal védve leszünk minden jogtalan háborgatás ellen.

Időszerűnek, sőt égető szükségesnek mondható e tervezet mielőbbi törvényerőre való emelése, mert szinte megszámlálhatlanok azok a károsodások és jogtalan cselekmények, melyek a törvény oltalmának, illetve szigorú megtartásának hiányában újra, meg újra megismétlődnek.

Tudomásunkkal hány esetben fordult már elő, hogy egyik vagy másik birtoktulajdonos megtiltotta s nem engedte meg szomszédjának a méhtartást, aki kénytelen volt a folyton tartó zaklatások elől méheivel más telekre menekülni, vagy a méhésztellel végleg felhagyni.

Nem kevésbé ismeretes előttünk és törvényes megtorlásra várakozó cselekmény az is, a midőn valamelyik közelben lakó s a méhésztel szemben rosz indulattal viseltető egyén, ki talán méhészkedő szomszédjával ugyszólván örökös hadi lábbon áll, titokban ellene esküszik s mézzel kevert mérget anyagot, vagy oly edényt helyez ki, mely a méheket tömegesen pusztítja.

Ugyancsak több ízben hallottunk már arról is, hogy két közeli méhészgazda összeperlekedett, mert egyik vagy másik erősen állította, hogy méhesében a rablást a szomszédbeli méhésztel méhei idézték elő. Áldás volna az ilyen két pörlekedő szomszédra is a törvény megalkotása, mely védelmet nyújtana vagy az egyik, vagy a másiknak.

És volna még számtalan példa, melyekről a gyakorlati életben igen sokszor meggyőződünk, a melyeknek itteni felsorolását azonban feleslegesnek tartom, mert tudom ugyanis, hogy azok a bajok nyitott sorokként fekszenek minden méhésztel előtt és a mely bajokra kellő törvényes védelem hiányában méltó orvoslást sehol sem nyerünk.

A midőn tehát Sándor János urnak a méhek védelmére vonatkozó, előbb említett nagyjelentőségű törvényjavaslatát olvastam, nem mulaszthattam el, hogy egyidejű hozzászólásommal e helyen ki ne fejezzem annak égető szükségességét is.

Mint hogy a tervezet szerzője által úgy van közreadva, hogy azt megvitatás tárgyává tegyük s az esetleges észrevételeinket arra nézve közöljük, véleményemet azon megjegyzésem előrebocsátásával teszem meg, hogy a tervezetnek jogerőre emelkedése, esetleg mint szabályrendeletnek való elfogadása érdekében annak idején tőlem telhetőleg fogok munkálkodni. Bár az ügy sürgősségét és fontosságát tekintve, hazai méhésztársaságaink és méhészkörökünk volnának hivatva, azt kezeikbe venni,* s bizonyára nagyobb eredmény volna benne elérhető, mint így, ha az üggyhez egyenként szólunk.

A midőn a legkomolyabb áttekintéssel foglalkozunk a javaslattal, be kell ismernünk, hogy ugyanakkor körülbelül 100.000 magyar méhésztársaságok tanulmányozzuk s ugyanynyi kíváncsi kielégítésének megoldásán dolgozunk.

Ma már hazánkban a méhésztársaságok oly magas nivóra emelkedett s oly általános közkeveltségi foglalkozássá fejlődött, hogy egy-egy mintaszerű kisebb vagy nagyobb gazdaságot a nélkül el sem képzelhetünk. Statisztikai adataink évről-évre nagyobb számokban tüntetik fel a méhésztársaságok létszámát, nagyon természetes, hogy az igények növekedése is ugyanolyan arányokat ölt. Éppen azért törekednünk kell arra, hogy minél számosabban tömörülve, közösen tegyünk lépést jogaink kivívására.

A törvényjavaslat, mely e lapnak említett számában közre lett adva, teljesen felöleli a méhésztársaságok érdekeit, annak minden oldalról való megvédelmezését s minden rendellenes cselekvésnek a megtorlását figyelmes körültekintéssel szabja meg. Ennélfogva csak igen kevés kívánni valót hagy hátra, melyeknek hozzáfűzése a következő szakaszoknál válik szükségessé.

Igy a 2. §-ban „a méhésztársaságok céljainak megfelelő helyen” szavak igen sok alkalmat nyújtanak a félremagyarázásra, mert a saját területében ugyan ki-ki államat fel méhesztársaság szerinti helyre a nélkül, hogy abban valaki korlátozná, tehát e §. szerint — határozatlansága révén — oly közel is, hogy az által a szomszédbeli lakók az örökös veszedelemnek volnának kitéve. Ezt azonban szabályozandó, fenti szavak törlése mellett. „a szomszéd-birtokosok határzonájától — a közbiztonság érdekében — 10 méternyire” szavak volnának beveendők.

A községek lakosságának számarányát meghatározó 3. §

* Meg fog történni.

annyiban volna módosítandó, hogy az abban megállapított lélekszám »2000«-ról »6000«-re emelhető, a mennyiben a még 6000, nem ritkán az ezen felüli lakossággal bíró községekben is találhatók oly tágas udvarok és helyiségek, hol 50 törzs méh minden veszély nélkül szabadon kezelhető.

A 8-ik §-ban »a tavaszi kitételnél« megjegyzés törlendő volna, mert a méhek között beállható rablás rendszerint a vidék és az időjárás mostohaságától van függővé téve. Erre nézve tehát az évszakot megállapítani nem lehet.

Ritkán történik ugyan, de nincs kizárva, hogy a rajzási időszakban a szomszéd méhesében, illetve annak területén levő üres kasza vagy kaptárba is beszállhat a raj. Ez esetben, ha jogos tulajdonosa 3 nap alatt az elszállítást nem eszközözi, az a javaslat 11. § a értelmében a szomszéd tulajdonába megy át.

Ez a §. nem nyújt kellő és biztos védelmet a jogos tulajdonosnak, mert bár az idejében megteheti a szükséges lépéseket 3 napon belül, de a méheknek ez idő alatt való elszállítására különféle akadályok merülhetnek fel (pl. ez ügyben a szomszéd tulajdonossal nem érintkezhet), miért is e §-ba »a méhet el nem viszi« szavak törlésével egyidejűleg »a méhek elszállítása iránt lépéseket nem tenne« alkalmasabb szavak volnának jegyezendők.

Hányósság mutatkozik a 14 és 15. §-ok között. Még pedig nincs meghatározva, hogy ha valamelyik méhész méheit mézgyűjtés céljából a legelőre, erdőre stb. szállítja, az a szomszéd birtoktól legalább is milyen távolságra köteles méheit lehelyezni. Ennek folytán kíváncsi mutatkozik, hogy erre nézve a javaslat szintén kiterjeszkedjék. E szerint a fentjelzett két szakasz közé a következő §. volna beszúrandó:

»15. §. A méhtulajdonos, ha méheit mézhordás szempontjából valamely föld- vagy házbirtokos tulajdonára kölcsönös megegyezés folytán kiszállítja, azok a szomszédos földek határvonalától legalább is 10 méter távolságra helyezendők el.«

A jelenleg 15. §-ba, mely a fentiek folytán 16-ra lesz kiegészítendő, »A mézkereskedők« szó után »valamint a cukor- és szörpgyárosok« szavak illesztendő be, minthogy legközelebb is alkalmunk volt egy hasonló esetről tudomást szerezni, a midőn is az illető cukorgyáros szabadban elhelyezett szörpös hordóiban tömegesen pusztultak el a méhek. (Ha jól emlékszem, ez Győrött történt.)

A 16. §. következőleg volna szövegezendő: »A méhtenyésztés ártatlan foglalkozás lévén, rajzás idején a raj közé lőni, vagy azt más káros befolyással bíró elemekkel megzavarni nem szabad. Az ez ellen vétők a 14. §-ban megszabott pénzbüntetést vonják magukra.«

A 18 §. ekként volna módosítandó: »Méhszurástól eredő kár

esetén kártérítésnek helye nincs, miuthogy a méh rendszerint ingerlésből eredőleg veszi föl az önvédelmet.

A társulás által létesített nagyobb méhesektől való más kisebb vagy nagyobb méhesek felállításának távo.sága oly értelemben van megszabva a 19. §-ban, hogy arra nézve szükséges egy biztos alapon nyugvó keretet megállapítani. Még pedig a szövegében kitüntetendő, hogy *»ily társulat által létesített méhház vagy méhszin közelében, 500 méteren belül senki méhszint nem állíthat és méheket nem kezelhet.*

A 24 § ba beillesztendő volna még a *»szülők*» szó után *»vagy gyámjuk.*»

A 25. §. után, mely az előbb közbevett §. folytán a jelen alkalommal 26-nak volna nyilvánítandó, a mezőrendőrségről *»szóló*» s ma is érvényben álló 1894. évi XII. törvényzcikk VII. fejezetének 60 bekezdése volna beiktatandó még pedig :

27. §. *»Ha valamely méhesben ragadós költésrothadás üt ki, a rothadásos törzsek a baj felismerése után azonnal megsemmisítendők. Ha ez elmulasztatnék, a községi előljáróság köteles a megsemmisítés iránt intézkedni.*»

Végül a javaslat 27. §-a nézetem szerint két szakaszra volna osztható; még pedig úgy, hogy az első pontig befoglalt értelem záró §-ként szerepeljen, míg az első ponttól a másodikig terjedő fogalom a záró fejezet elé mint külön §. volna helyezhető és ezek szerint összesen a javaslat 30 §-ból állana.

Szerintem az itt kifejtett módosításokkal a javaslat a tökéletesebb színezetet öltötte fel. E módosításoknak alaposabb elbírálását azonban különösen azon igen tisztelt méhésztársakra bízom, akik a gyakorlati életből már több oly észleletet hoztak felszínre, melyeknek kiegészítésével az értékét hathatósan növelhetnénk, amikor is az megérve saját hasznunkra volna fordítható.

Debreczen, 1904. okt. hó 15.

Czeising Lajos.

a Hajdumegyei Méhészegylet II. titkára.

Mennyire szaporítsunk?

Egy tagtársunktól levelet kaptunk, melyben panaszkodik, hogy a múlt év tavaszán Krajnából 3 családot rendelt, melyektől 2—2 rajt kapott úgy, hogy az ősz kezdetén 9 családja volt — méz nélkül. Miután a vidékén késői hordás nincsen, kénytelen volt családait drága pénzen vett mézzel annyira feletetni, hogy telkő képesek legyenek. Tavasszal a kitelelésnéi csak két élő családja maradt.

Tagtársunk most azt kérdezi, hogy ezen baj alapoka nem kere-sendő-e abban, hogy a vett családoktól túl sok rajt fogadott el?

Izenet: Hogy mily mérvben szaporítsunk, a fölött különböző vélemények vannak. Mig egyesek csak az állomány $33\frac{1}{3}\%$ -os szaporítását ajánlják, addig mások 200% szaporitástól sem riadnak vissza. A szaporítás mérvének megállapítására kiváló fontossággal bír a környék méhlegelője, a családok állapota s azon cél melyet a méhésztársaság szem előtt tart. Tagtársunknak, tekintve hogy csak tavaszi és gyenge nyári hordása van, a három családtól *legfeljebb* 1—1 rajt lett volna szabad elfogadni, feltéve, ha maguk az anyatörzsek erősek voltak; míg ellenben oly vidéken a hol őszi hordás is van a 200% -os szaporítás is indokolt lett volna.

Minden szaporításnál különösen arra ügyeljünk, hogy a szaporítás *még a főhordásba essék*, hogy a rajoknak is legyen alkal-muk a téli eleséget behordani. A főhordás után eső rajok feltétle-nül visszaadandók az anyatörzsnek.

— dr. —

Irodalom.

Méhészeti zsebnaptár. Megkaptuk a *Pataki Béla* nagybányai lakos méhésztársunk által 1901. évben megindított »*Méhészeti Zsebnaptár*« jövő 1905. évre szóló IV. évfolyamának előfizetési felhívását. Mi ismerjük ezen életrevaló vállalat eddig megjelent évfolyamait s *Pataki Bélának* a méhészeti szakirodalom terén eddig kifejtett tevékenységében és a méhészeti zsebnaptára előbbi évfolyamainak összeállításánál tanusított ügyességében, nemkülönben azon körülményben, hogy az előfizetési felhívás szerint a most meg-jelenő IV. évfolyam kiadását a Szatmármegyei Gazdasági Egylet titkára s a »Gazdák Lapja«-nak szerkesztője és kiadója: *Poszvék Nándor* vállalta magára, ki a zsebnaptár külső kiállítása tekintetében semmi áldozattól sem riad vissza: kellő biztosítékot találunk arra nézve, hogy a »*Méhészeti Zsebnaptár*« ezen jövő 1905. évre szóló — mint értesülünk — érdekesség, tartalmasság és változatos-ság tekintetében az eddigieket is túlhaladó IV. évfolyamát méhésztársaink figyelmébe a legmelegebben ajánlhassuk. Ezen méhészteti zsebnaptárnak, mely legkésőbb f. évi december hóban fog az eddigiekhez hasonló 16 r. agyságban, 18—20 ivnyi terjedelemben s többféle színű csinos vászonkötésben megjelenni, előfize-tési díja postai ajánlott szétküldéssel 1 K 35 f, míg bolti ára 1 K 60 f lesz. Az előfizetési díjak *Poszvék Nándor* gazdasági egyesületi titkár kiadóhoz küldendőek »*Méhészeti Zsebnaptár*« megjelöléssel

Szatmár-Németibe, ki gyűjtőknek egyszerre beküldött minden 10 példány után 1 tiszteletpéldányt s egyesületünk: az *Erdélyrészi Méhész-Egyesület* javára, az egyesület útján beküldendő előfizetési díjakból még külön 10%-et ajánlott fel, mely utóbbi körülményt különösen figyelmébe ajánljuk t. tagtársainknak és egyesületünk barátainak.

A méhészek figyelmébe!

A »Méhészeti Közlöny« kiadóhivatalánál (Honvéd utca 94. sz.) a következő méhészeti könyvek rendelhetők meg:

1. »*Méhészeti kalauz*«, irta: Albu József. Ára 60 fillér.
2. »*A méhészgazda*«, kérdésekben és feleletekben, irta: Loveczky Ernő. Ára 80 fillér.

3. »*A méz apologiája*«, németből fordította Prónay Albert, a méz különböző felhasználási módjának leírása. Ára 1 K 80 fillér.

Mind három könyv úgy kezdőknek, mint gyakorlott méhészeknek igen alkalmas és tanulságos. Az ár és 10 fillér postabélyeg előzetes beküldése mellett bármelyik könyv azonnal küldetik. Ezen kívül megrendehető a »Méhészeti Közlöny« régi évfolyama 2 K 24 fillérrel.

Tagsági díjt fizettek:

1902-re: Szabó Pál, Suciú László, Ádám József 2—2 kor.

1903-ra: Suciú László, Ádám József Szabó Pál, Gazda Gábor, Rákosi György 2—2 kor., Vozári János, Zöld Márton, Czink Ferencz 4—4 kor.

1904-re: Rákosi György, Czink Ferencz 2—2 kor., Rabka György, Juhos Márton, Vozári János, Özv. Szabó Sándorné, 4—4 kor., Márk János 2 k., Kirne Ferencz, Thoroczky Sándor, Korosz András, Br. Kemény Gyula, Krusz Károly, Gönczi kör, Csesing Lajos 4—4 kor., Brázai János 2 kor., Pontos Lajos 4 kor., Joó Kálmán 2 k., Páll Gyula, Boczonádi Szabó Imre, Kompvár Ilyés 4—4 k., Csototh István 2 k., Doró Vendel, Lótos János 4—4 k., Csomaközi Uray József, Németh Péter 2—2 k., Páll Albert, Körmendi József, Deák Gyula, Dr. Lukács Adolf, Hrásch János, Salter Géza 4—4 kor.

Kolozsvárt, 1904. okt. 22.

Rácz Zsögön, pénztárnok.

Tartalom: Szentgyörgyi Lajos. *Kohányi Gyula* — November havi teendők a méhesben. *U. V.* — A német-osztrák-magyar méhészeknek Dornbirnban 1904. augusztusban tartott 49. vándorgyűléséről. — *dr.* — A méhek törvényes védelme. *Czeising Lajos.* — Mennyire szaporítsunk — *dr.* — Irodalom. — A méhészek figyelmébe — Tagsági díjat fizettek.

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt, Kossuth Lajos-utca 10. sz.